

Brüsszel, 2025. december 2.
(OR. en)

15814/25

CULT 139
CULT HERIT 26
AUDIO 122
RELEX 1542
COHOM 176
SOC 799
JEUN 242
DIGIT 251
RESUA 32
EDUC 467

AZ ELJÁRÁS EREDMÉNYE

Küldi: a Tanács Főtitkársága

Címzett: a delegációk

Tárgy: A Tanács következtetései a kultúrának, a kulturális örökségnek és az audiovizuális alkotásoknak az európai értékek megőrzésében és a demokratikus reziliencia fenntartásában betöltött stratégiai szerepéről

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a fent említett következtetéseket, amelyet a Tanács (Oktatás, Ifjúság, Kultúra és Sport) a 2025. november 28-i ülésén jóváhagyott.

A Tanács következtetései a kultúrának, a kulturális örökségnek és az audiovizuális alkotásoknak az európai értékek megőrzésében és a demokratikus reziliencia fenntartásában betöltött stratégiai szerepéről

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

EMLÉKEZTETVE ARRA, hogy:

1. az Európai Unió alapját olyan közös értékek alkotják, mint az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, a jogállamiság, az egyenlőség, valamint az emberi jogok, így többek között a kisebbségekhez tartozó személyek jogainak a tiszteletben tartása¹;
2. a demokratikus társadalmaknak alapköve a polgárok részvétele és szerepvállalása, és e társadalmakban védik a polgárok alapvető jogait, így a véleménynyilvánítás szabadságát is;
3. az Unió elsődleges joga és az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata kifejezetten elismeri a kultúra alapvető szerepét². Egy közösség kulturális életében való részvétel és a művészetek élvezete pedig fontos szerepet játszhat a béke előmozdításában;
4. a kultúra, a kulturális örökség és az audiovizuális alkotások³ önmagukban is értéket képviselnek, egyúttal pedig a társadalmi kohézió és párbeszéd alapvető forrásai is, többek között azáltal, hogy elősegítik a közös értékek megtapasztalását, és felerősítik az összetartozás érzését;
5. a kultúrát és a kulturális örökséget nemcsak a sokszínűség jellemzi, hanem a közösség érzése, a közös történelem és a kollektív emlékezet is, amelyek Európa-szerte erősítik a kötelekeket, a kölcsönös megértést és az értékeket;

¹ Az EUSZ 2. cikke.

² Nevezetesen az EUSZ 3. cikke és az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 27. cikke.

³ A kulturális és kreatív ágazatokat a Kreatív Európa program (2021–2027) létrehozásáról és az 1295/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2021. május 20-i (EU) 2021/818 rendelet határozza meg. Az audiovizuális alkotások közé tartoznak a filmek, a televíziós sorozatok, a dokumentumfilmek, az animációk és a videojátékok.

6. a polgárok részvétele és a polgári szerepvállalás az európai értékek fenntartásának eszköze, és e tekintetben aktív és döntő szerep jut a kultúrának és a kulturális örökségnek is, hiszen emellett, hogy önmagukban értéket jelentenek, fontos pillérei a demokratikus társadalmaknak és az uniós polgárok alapvető jogainak;

SZEM ELŐTT TARTVA⁴:

7. az Európai Tanács stratégiai menetrendjét (2024–2029)⁵, amely prioritásként határozza meg a kulturális sokszínűség és örökség előmozdítását azzal a céllal, hogy meg lehessen őrizni az európai értékeket egy szabad és demokratikus Európában;
8. az EU 2023–2026-ra szóló kulturális munkatervéről szóló tanácsi állásfoglalást⁶, amely egyrészt hangsúlyozza, hogy a kulturális sokszínűség alapvető szerepet játszik az emberi jogok előmozdításában és védelmében, valamint a pozitív társadalmi átalakulásban, másrészt intézkedéseket sürget a kulturális örökség megőrzése érdekében;
9. a Tanács 2021. június 21-i következtetéseit, amelyek meghatározzák a kulturális örökséggel kapcsolatos uniós megközelítést konfliktusok és válságok idején, valamint a 2014. május 21-i tanácsi következtetéseket, amelyek kiemelik a kultúrában és a kulturális örökségben mint a társadalom fejlődése szempontjából közös stratégiai erőforrásban rejlő lehetőségeket⁷;
10. a „Kulturális szolidaritás Ukrajnával és az európai kulturális helyreállításra irányuló közös veszélyhelyzet-reagálási mechanizmus” című 2022. október 20-i európai parlamenti állásfoglalást, amely hangsúlyozza, hogy támogatni kell az ukrán kulturális ökoszisztémát, és szolidaritást kell tanúsítani azzal, tovább támogatni kell az EU kulturális ökoszisztémája egészének rezilienciáját és válság utáni helyreállítását⁸;

⁴ Az e következtetések szempontjából releváns jogi szövegeket és szakpolitikai dokumentumokat a melléklet sorolja fel.

⁵ Az EUCO 15/24 dokumentum melléklete.

⁶ A Tanács állásfoglalása az EU 2023–2026-ra szóló kulturális munkatervéről (HL C 466., 2022.12.7., 1. o.).

⁷ Lásd: 9837/21 és 2014/C 183/08.

⁸ Lásd: 2022/2759(RSP) https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0374_HU.html

ELISMERVE, HOGY:

11. a jelenlegi geopolitikai helyzetben, amelyet bizonytalanság és az európai országokkal szembeni számos fenyegetés jellemez, nem tekinthetjük magától értetődőnek az európai értékeket, demokráciákat és életformát, hanem aktívan meg kell védenünk, óvnunk kell, és elő kell mozdítanunk azt, amit Európa képvisel;
12. a kultúra továbbra is az európai társadalmak sarokköve: amikor azt kérdezik az európaiaktól, hogy miben rejlik a közösséghez tartozás érzésének forrása, első helyen a kultúrát említik, közvetlenül a közös értékek és történelem előtt⁹;
13. a kulturális és nyelvi sokszínűség és örökség rendkívül fontos a demokratikus reziliencia, részvétel és szerepvállalás megerősítése szempontjából;
14. a kulturális jogok a plurális, inkluzív és demokratikus Európa zálogai közé tartoznak. A kulturális tevékenységekben való részvétel erősíti a demokráciát azáltal, hogy teret nyit minden ember számára, ösztönzi a polgári szerepvállalást, erősíti a bizalmat, valamint előmozdítja a polgári és demokratikus értékeket¹⁰. Ezzel összefüggésben fontosak az emlékeztető szolgáló tevékenységek és a kritikus gondolkodás Európa történelmi emlékezetéről, hogy a polgároknak – különösen a fiataloknak – tudatosuljon: közös jövőnk alapját közös történelmünk és közös értékeink képezik;
15. a kulturális tevékenységekben való részvétel emellett nagymértékben hozzájárul úgy az egyének, mint a közösség mentális egészségéhez és jóllétéhez is, aminek köszönhetően társadalmaink a közösségi szemléletet helyezik előtérbe, és reziliensebbé válnak a bizonytalansággal és az értékeinket fenyegető veszélyekkel szemben;
16. az Európa Kulturális Fővárosa és az Európai Örökség cím kapcsán szervezett tevékenységek jól példázzák, hogy a polgárok kultúrában való részvétele és interakciója hogyan változtatja élénk és virágzó közösségekké a nyilvános tereket, és hogyan erősíti a polgároknak az összetartozás érzését;

⁹ A 2025. május 8-án közzétett 562. sz. Eurobarométer tematikus felmérés szerint a kultúra, az értékek és a történelem az a három fő tényező, amely a leginkább erősíti a közösségi érzést az uniós polgárok szerint (a válaszadók 29%-a szerint elsősorban a kultúra teremti meg a közösségi érzést, míg 26%-uk az értékeket, 24%-uk pedig a történelmet jelölte meg elsődleges tényezőként, lásd a felmérés 18. oldalát).

¹⁰ „*Culture and democracy: the evidence*” (Kultúra és demokrácia: a bizonyíték). Az Európai Bizottság megbízásából az Európai Bizottság számára készített független jelentés, 2023.

17. a kulturális intézmények és terek, például a nyilvános könyvtárak döntő szerepet játszanak a demokrácia megőrzése terén jelentkező társadalmi kihívások kezelésében, hiszen előmozdítják a polgárok tájékozottságát, műveltségét, a polgári részvételt és a társadalmi befogadást;
18. a kulturális és audiovizuális alkotások befolyásolják a polgárok – köztük a gyermekek és a fiatalok – normáit és magatartását. Ebben az összefüggésben különösen fontos, hogy mindenki médiaműveltséget szerezhessen, és sokszínű többnyelvű minőségi tartalmakhoz férhessen hozzá;
19. a kultúra, a kulturális örökség és az audiovizuális alkotások hozzájárulhatnak az európai értékekhez, a demokratikus rezilienciához és a békeépítéshez, valamint fórumot biztosíthatnak a demokratikus vitához és a polgári részvételhez, amennyiben a művészi szabadságon, a kulturális és nyelvi sokszínűségen, valamint a véleménynyilvánítás szabadságán alapulnak;
20. az a szerep, amelyet a kultúra és a kulturális örökség tölt be azzal, hogy felelős és sokszínű módon előmozdítja a demokratikus társadalmakat, központi helyet kap az EU nemzetközi kulturális kapcsolataiban és partnerségeiben is, hiszen az EU kulturális sokszínűsége és Európa más részeinek, valamint a világ más részeinek kulturális hatásai kölcsönösen gazdagítják egymást. A kultúrák közötti párbeszéd erősíti a társadalmi kohéziót és részvételt;
21. a kulturális örökség védelme globális kihívás. A háborúk és más szándékos cselekmények mellett a válságok és a konfliktusok – nemcsak a pusztítás, hanem a rablások és fosztogatások révén is – a kulturális örökség elvesztéséhez vezethetnek. A kulturális javak illegális kereskedelme állandósítja a kulturális identitástól való megfosztást, ami az érintett származási államok és társadalmak kulturális örökségének elvesztésével jár együtt. Ebben az összefüggésben a fosztogatás és a tiltott kereskedelem megelőzésére és leküzdésére, valamint a kulturális örökség megőrzésére és helyreállítására irányuló nemzetközi együttműködés hozzájárulhat a hosszú távú békéhez, mivel megszilárdítja a közös örökséget és a közös történelmet, valamint megerősíti a kulturális identitást és a bizalmat;

22. a kulturális identitás célkeresztbe került: fizikai – többek között katonai – fenyegetések, hibrid fenyegetések vagy dezinformáció tárgyává vált, és e fenyegetések, illetve dezinformáció úgy békeidőben, mint konfliktus idején egyre fontosabb részévé válnak a politikai és katonai stratégiáknak;
23. az ukrain kulturális helyszínek szándékos fizikai lerombolása és az Ukrajnával kapcsolatos hamis narratívák továbbra is súlyos fenyegetést jelentenek az ukrán identitásra és kulturális örökségre nézve;

ÜDVÖZLI:

24. azokat az intézkedéseket és kezdeményezéseket, amelyeket az EU és tagállamai hoztak a kulturális sokszínűség előmozdítására és az európai kulturális örökség védelmére, felhívva a figyelmet arra is, hogy a kultúra, a kulturális örökség és az audiovizuális alkotások stratégiai jelentőséggel bírnak a demokratikus reziliencia kiépítése szempontjából;

FELKÉRI A TAGÁLLAMOKAT, HOGY A MEGFELELŐ SZINTEKEN:

25. hozzák meg a szükséges intézkedéseket ahhoz, hogy a kultúra minden formájának előmozdítása és Európa kulturális örökségének megőrzése révén megvédjék az értékeket, az identitást és a kollektív emlékezetet;
26. ismerjék el, hogy a kulturális rezilienciához erős és élénk civil társadalomra, valamint civil társadalmi térre és szerepvállalásra van szükség, amely a kulturális és nyelvi sokszínűség, valamint a művészi szabadság tiszteletben tartásán alapul;
27. vizsgálják meg, hogy miként lehetne még jobban előmozdítani a többnyelvű európai tartalmakhoz – többek között a digitalizált kulturális örökségi tartalmakhoz – való hozzáférést¹¹, valamint e tartalmak fellelhetőségét és a polgárok, köztük a gyermekek és a fiatalok körében való további felhasználásukat, biztosítva ugyanakkor a kiskorúak magas szintű védelmét;

¹¹ Például az Europeana portálon és a kulturális örökséggel kapcsolatos közös európai adattéren keresztül.

28. továbbra is támogassák a polgárok kulturális tevékenységekhez való hozzáférését és az azokban való részvételét, és ezáltal úgy egyéni mint közösségi szinten fokozzák a demokratikus részvételt és szerepvállalást;
29. erősítsék tovább azt a rendkívül fontos szerepet, amelyet a kulturális intézmények töltenek be azzal, hogy hozzáférést nyújtanak ismeretekhez, információkhoz és tapasztalatokhoz, valamint azzal, hogy a kritikai gondolkodás és a párbeszéd fórumaként működnek;
30. folytassák a kultúra és a kulturális infrastruktúra (pl. archívumok, könyvtárak, adattárak, múzeumok, filmszínházak, épületek, így vallási épületek, műemlékek és terek) integrálását a válsághelyzetekre való felkészülés tervezésébe, tekintettel többek között a biztonsági fenyegetésekre, mégpedig a következők révén: védelmi rendszerek, evakuálási tervek, a kockázatok értékelése és feltérképezése, veszélyhelyzet-reagálási tervezés vagy a kulturális örökség helyreállítási célú dokumentálása, digitalizálása és digitális megőrzése arra az esetre, ha kárt szenvedne, figyelemmel a régészeti lelőhelyek sebezhetőségére;

FELKÉRI A TAGÁLLAMOKAT ÉS AZ EURÓPAI BIZOTTSÁGOT, HOGY A SZUBSZIDIARITÁS ELVÉNEK TISZTELETBEN TARTÁSA MELLETT, SAJÁT HATÁSKÖRÜKÖN BELÜL ÉS A MEGFELELŐ SZINTEKEN:

31. mozdítsák elő az ismeretek és a kutatás fejlesztését, és továbbra is támogassák azokat a normákat és készségeket, valamint a határokon átnyúló azon lehetséges együttműködési mechanizmusokat, amelyek a kultúra és a kulturális örökség védelmére, megóvására és digitális megőrzésére irányulnak, hogy ezáltal fokozzák a tagállamokban a válsághelyzetekre való felkészültséget és a válságokkal szembeni rezilienciát;
32. a kultúra, a kulturális örökség és az audiovizuális alkotások támogatásának részeként továbbra is védelmezzék és mozdítsák elő a művészi szabadságot és a kulturális sokszínűséget;
33. továbbra is támogassák a művészeknek, valamint a kulturális és kreatív szakembereknek a reziliencia szempontjából betöltött szerepét;
34. mérlegeljék olyan kezdeményezések ösztönzését, amelyek rávilágítanak arra, hogy a kultúra, a kulturális örökség és az audiovizuális alkotások – például a filmek – miként tükrözik a közös értékeket és a közös múltat, ezáltal segítve az európai értékek és a demokratikus reziliencia fenntartását a jövő számára;
35. mérlegeljék olyan kezdeményezések ösztönzését, amelyek elősegítik annak megértését, hogy a kulturális sokszínűség, a kulturális örökség és a kulturális jogok kulcsfontosságú szerepet töltenek be a társadalmakban a kohézió, az identitástudat és a reziliencia előmozdításában;
36. továbbra is tegyenek erőfeszítéseket a kulturális jogok és a kulturális sokszínűség védelme és előmozdítása érdekében a nemzetközi szervezetekkel – például az Európa Tanáccsal és az UNESCO-val – együtt, illetve azokon keresztül;
37. a nemzetközi partnerekkel, például az Európa Tanáccsal és az UNESCO-val együttműködésben mérlegeljék olyan kezdeményezések ösztönzését, amelyek előmozdítják az EU és az uniós tagállamok által fenntartott nemzetközi kulturális kapcsolatokat és az általuk folytatott, kultúrák közötti párbeszédet;
38. továbbra is nyújtsanak segítséget az ukrán művészek támogatásában és/vagy az ukrán kultúra és kulturális örökség védelmében és helyreállításában részt vevő intézményeknek és szervezeteknek, különösen a kárfelmérés és a kockázatértékelés, valamint a gyors helyreállítás megtervezése terén, többek között a többoldalú fórumok keretében folytatott együttműködés révén;

FELKÉRI AZ EURÓPAI BIZOTTSÁGOT, HOGY:

39. vegyen fontolóra olyan figyelemfelkeltő tevékenységeket, amelyek arra helyezik a hangsúlyt, hogy milyen szerepet tölt be a kultúra, a kulturális és nyelvi sokszínűség, valamint a kulturális örökség az európai közös értékek és demokratikus reziliencia fenntartásában – többek között az „új európai Bauhaus” kezdeményezéssel összefüggésben és a kulturális iránytűre vonatkozó, közeljövőbeli kezdeményezés végrehajtása során, amelynek célja, hogy iránymutatással szolgáljon a kultúra többféle dimenziója terén, és kiaknázza e dimenziókat;
 40. a kultúrát, a kulturális örökséget és az audiovizuális alkotásokat támogató kezdeményezésekbe – a művészi szabadság teljes körű tiszteletben tartása mellett és a tartalomba való beavatkozás nélkül – integrálja a közös értékek és a demokratikus reziliencia előmozdítását.
-

Hivatkozások

A következő jogi szövegek és szakpolitikai dokumentumok relevánsak e tanácsi következtetések szempontjából:

- *Uniós szerződések*
 - Az Európai Unióról szóló szerződés (2016. évi egységes szerkezetbe foglalt változat) – HL C 202., 2016.6.7.
 - Az Európai Unió Alapjogi Chartája (2012/C 326/02)
- *Európai Tanács*
 - Az Európai Tanács következtetései, 2024. június 27. (EUCO 15/24)
- *Az Európai Unió Tanácsa*
 - A Tanács következtetései – A kulturális örökség uniós megközelítése konfliktusokban és válságokban (9837/21)
 - A Tanács következtetései a fenntartható Európa stratégiai erőforrásául szolgáló kulturális örökségről (HL C 183., 2014.6.14., 36. o.)
 - A Tanács állásfoglalása az EU 2023–2026-ra szóló kulturális munkatervéről (HL C 466., 2022.12.7., 1. o.).
 - A Tanács következtetései a kultúrához való hozzáférés javításáról és előmozdításáról (HL C, C/2024/7446, 2024.12.13.),
 - A Tanács következtetései a fiatal művészek és kulturális és kreatív szakemberek pályakezdésének támogatásáról (HL C, C/2025/3165, 2025.6.4.)

- *Európai Bizottság*
- A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az Európai Demokráciára vonatkozó cselekvési tervről (COM(2020)790)
- Európai Bizottság: Oktatásügyi, Ifjúságpolitikai, Sportügyi és Kulturális Főigazgatóság, ECORYS és Hammonds, W., *Culture and democracy, the evidence – How citizens’ participation in cultural activities enhances civic engagement, democracy and social cohesion – Lessons from international research* (Kultúra és demokrácia: a bizonyíték. Hogyan erősíti a polgárok kulturális tevékenységekben való részvétele a polgári szerepvállalást, a demokráciát és a társadalmi kohéziót? – Egy nemzetközi kutatás tanulságai), 2023
- Európai Bizottság: Oktatásügyi, Ifjúságpolitikai, Sportügyi és Kulturális Főigazgatóság, *Recommendations from the European Commission-led expert group on the safeguarding of cultural heritage in Ukraine* (Az Európai Bizottság által vezetett, az ukrán kulturális örökség védelmével foglalkozó szakértői csoport ajánlásai), 2024
- Az Európai Bizottság és az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője – Közös közlemény az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az európai felkészültségi unióra vonatkozó stratégiáról – JOIN(2025) 130
- A Bizottság (EU) 2021/1970 ajánlása (2021. november 10.) a kulturális örökséggel kapcsolatos közös európai adatterről <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32021H1970https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2021/1970/oj/hun>
- Eurobarométer tematikus felmérés, *Europeans’ attitudes towards culture* (Az európai polgárok kultúrához való hozzáállása) – az Európai Bizottság Oktatásügyi és Kulturális Főigazgatóságának (DG EAC) kérésére és az Európai Bizottság Kommunikációs Főigazgatóságának (DG COMM) koordinálásával készült Eurobarométer jelentés, 2025. február–március

- *Európai Parlament és Tanács*
 - Az Európai Parlament és a Tanács 1194/2011/EU határozata (2011. november 16.) az Európai Örökség címre vonatkozó európai uniós fellépés létrehozásáról (HL L 303., 2011.11.22., 1. o.).
 - Az Európai Parlament és a Tanács 445/2014/EU határozata (2014. április 16.) az Európa kulturális fővárosai kezdeményezés 2020–2033. évekre szóló uniós fellépésének létrehozásáról és az 1622/2006/EK határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 132, 2014.5.3., 1. o.).
 - Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/818 rendelete (2021. május 20.) a Kreatív Európa program (2021–2027) létrehozásáról és az 1295/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 189., 2021.5.28., 34. o.)
- *Európai Parlament*
 - Az Európai Parlament 2019. szeptember 19-i állásfoglalása az európai megemlékezés fontosságáról Európa jövője számára (2019/2819(RSP))
 - Az Európai Parlament 2022. december 14-i állásfoglalása az új európai kulturális menetrend és a nemzetközi kulturális kapcsolatokra vonatkozó európai uniós stratégia végrehajtásáról (2022/2047(INI))
 - Az Európai Parlament jelentése az új európai kulturális menetrend és a nemzetközi kulturális kapcsolatokra vonatkozó európai uniós stratégia végrehajtásáról (2022/2047(INI)).
 - Az Európai Parlament 2022. október 20-i állásfoglalása az Ukrajnával való kulturális szolidaritásról és egy közös veszélyhelyzet-reagálási mechanizmusról az európai kulturális helyreállítás érdekében (2022/2759(RSP))
- *Európa Tanács*
 - Az Európa Tanács 2005. évi Farói Egyezménye a kulturális örökség társadalmi értékéről

- *Egyesült Nemzetek Szervezete*
 - Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata (1948)
 - Az ENSZ által elfogadott Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (1966).
 - Az ENSZ-nek a jövőről szóló ENSZ-csúcstalálkozón (New York, 2024. szeptember 22–23.) elfogadott, a jövőt szolgáló paktuma
- *UNESCO*
 - UNESCO: A kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelméről szóló 1954. évi egyezmény
 - UNESCO: A világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló 1972. évi egyezmény
 - UNESCO: A víz alatti kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi egyezmény
 - UNESCO: A szellemi kulturális örökség megőrzéséről szóló 2003. évi egyezmény
 - UNESCO: A kulturális kifejezések sokszínűségének védelméről és előmozdításáról szóló 2005. évi egyezmény
 - UNESCO világkonferencia a kulturális politikákról és a fenntartható fejlődésről – MONDIACULT 2022 – Nyilatkozat: <https://www.unesco.org/en/articles/unesco-world-conference-cultural-policies-and-sustainable-development-mondiacult-2022>
 - UNESCO világkonferencia a kulturális politikákról és a fenntartható fejlődésről – MONDIACULT 2025 – Záródokumentum és kulturális miniszteri kötelezettségvállalás: https://www.unesco.org/sites/default/files/medias/fichiers/2025/09/EN_MONDIACULT_Outcome_Document%20Final%2027.09.25.pdf?hub=171169

- *Egyéb*
 - A 2021. évi Porto Santó-i Charta: „A kultúra és a demokrácia előmozdítása: egy európai kulturális polgárság kialakulása”, valamint a Porto Santó-i chartának a fiatalokról szóló függeléke (2025)
 - A tagállamok kulturális miniszterei által az Európai Unió Tanácsának spanyol elnöksége alatt, 2023. szeptember 25–26-án elfogadott cáceresi nyilatkozat
 - Niinistö, S. (2024): *Safer Together – Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness* (Együtt biztonságosabb – Európa polgári és katonai felkészültségének és készenlétének megerősítése)
-